2024/2130

1.8.2024

SKLEP SVETA (EU) 2024/2130

z dne 26. julija 2024

o ugotovitvi, da Romunija v odgovor na priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 ni sprejela učinkovitih ukrepov

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 126(8) Pogodbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Člen 126(1) Pogodbe o dleovanju Evropske unije (PDEU) določa. da se države članice izogibajo čezmernemu javnofinančnemu primanjkljaju.

(2) Pakt za stabilnost in rast je sklop pravil, ki temelji na cilju ustvarjanja zdravih javnih financ kot sredstvu za izboljšanje pogojev za stabilnost cen in za močno trajnostno rast, ki prispeva k ustvarjanju delovnih mest. Pakt za stabilnost in rast vključuje Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 ([1]) o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki je bila sprejeta z namenom pospešitve zmanjšanja čezmernih javnofinančnih primanjkljajev.

(3) Svet je 3. aprila 2020 na podlagi člena 126(6) PDEU sprejel Sklep (EU) 2020/509 ([2]) o obstoju čezmernega primanjkljaja v Romuniji zaradi načrtovanega neizpolnjevanja merila glede primanjkljaja iz PDEU v letu 2019 in izdal priporočilo na podlagi člena 126(7) PDEU za odpravo čezmernega javnofinančnega primanjkljaja v Romuniji najpozneje do leta 2022.

(4) Svet je 18. junija 2021 zaradi močnega krčenja gospodarske dejavnosti, povezanega s pandemijo COVID-19, sprejel revidirano priporočilo Romuniji na podlagi člena 126(7) PDEU in s tem priporočil, naj Romunija čezmerni primanjkljaj odpravi najpozneje do leta 2024. Natančneje je Svet Romuniji priporočil, naj nominalni primanjkljaj zmanjša na 8,0 % bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2021, 6,2 % BDP v letu 2022, 4,4 % BDP v letu 2023 in 2,9 % BDP v letu 2024. To je bilo skladno z nominalno stopnjo rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov v višini 3,4 % v letu 2021, 1,3 % v letu 2022, 0,9 % v letu 2023 in 0,0 % v letu 2024. Takšna zmanjšanja bi ustrezala letni strukturni prilagoditvi v višini 0,7 % BDP v letu 2021, 1,8 % BDP v letu 2022, 1,7 % BDP v letu 2023 in 1,5 % BDP v letu 2024. V navedenem priporočilu je nadalje navedel, da bi morala Romunija v celoti izvesti ukrepe, ki jih je že sprejela za leto 2021, ter določiti in sprejeti dodatne ukrepe, potrebne za odpravo čezmernega primanjkljaja do leta 2024. Nepričakovani prihodki naj bi se uporabili za zmanjšanje primanjkljaja sektorja država. Svet je v svojem priporočilu določil, da mora Romunija do 15. oktobra 2021 sprejeti učinkovite ukrepe in v skladu s členom 3(4a) Uredbe (ES) št. 1467/97 vsaj na šest mesecev poročati o konsolidacijski strategiji, ki je bila predvidena za doseganje ciljev. Poleg tega je Romuniji priporočil, naj poroča o napredku pri izvajanju priporočila, dokler ne odpravi čezmernega primanjkljaja.

(5) Komisija je 24. novembra 2021 ugotovila, da je Romunija sprejela učinkovite ukrepe v odgovor na priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 na podlagi člena 126(7) PDEU, in menila, da potem dodatni ukrepi v postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem niso potrebni. Od takrat je Komisija ugotovila, da Romunija izpolnjuje navedeno priporočilo, saj sta bila cilja glede nominalnega primanjkljaja v letih 2021 in 2022 dosežena. Na podlagi podatkov o proračunskem rezultatu, ki jih je potrdila Komisija (Eurostat), se je primanjkljaj sektorja država Romunije zmanjšal s 7,2 % BDP v letu 2021 na 6,3 % BDP v letu 2022. Po prvotni oceni za leto 2022, ki je bila priglašena in potrjena v okviru uradnega obvestila o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem spomladi leta 2023, je primanjkljaj znašal 6,2 % BDP, kar je v skladu s ciljnim nominalnim primanjkljajem, ki ga je priporočil Svet. Postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem je zato ostal začasno zadržan. Vendar se je strukturni primanjkljaj v letu 2021 zmanjšal za 1,2 odstotne točke BDP, v letu 2022 pa za 0,4 odstotne točke BDP, kar je treba primerjati s priporočenima prilagoditvama v višini 0,7 odstotne točke oziroma 1,8 odstotne točke BDP. Kumulativna strukturna prilagoditev v obdobju 2021–2022 je bila zato nižja od priporočene. Poleg tega je rast neto primarnih odhodkov v letu 2021 dosegla 7,4 %, v letu 2022 pa 15,0 %, kar je precej nad cilji iz priporočila Sveta z dne 18. junija 2021.

([1]) Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6).

([2]) Sklep Sveta (EU) 2020/509 z dne 3. aprila 2020 o obstoju čezmernega primanjkljaja v Romuniji (UL L 110, 8.4.2020, str. 58).

(6) Od sprejetja priporočila Sveta z dne 18. junija 2021 je bila gospodarska uspešnost Romunije na splošno v skladu z napovedmi Komisije. V obdobju 2021–2023 je bila realna rast BDP na splošno skladna s projekcijami, vključenimi v analizo proračunskega stanja v Romuniji po sprejetju priporočila Sveta Romuniji z dne 3. aprila 2020, ki so jo opravile službe Komisije in je navedena v delovnem dokumentu služb Komisije z dne 2. junija 2021, čeprav je medtem prišlo do makroekonomskih šokov, zlasti vojne agresije Rusije proti Ukrajini in posledičnega šoka na področju oskrbe z energijo. Proizvodna vrzel za leto 2023 naj bi bila po ocenah manj negativna, kot je bilo napovedano junija 2021. Poleg tega je bila rast javnofinančnih prihodkov veliko hitrejša od napovedane, predvsem zaradi visoke inflacije, vendar tudi zaradi vpliva strukture realne rasti BDP, ki v veliki meri temelji na davčnih prihodkih. Čeprav bi bila rast BDP ob znatno strožji fiskalni politiki verjetno nižja, na splošno makroekonomska gibanja ne morejo upravičiti znatno slabših fiskalnih rezultatov v primerjavi s priporočilom Sveta z dne 18. junija 2021.

(7) Na podlagi nove ocene ukrepov, ki jih je Romunija sprejela za odpravo čezmernega primanjkljaja do leta 2024 v odziv na priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021, je v nadaljevanju navedenih več sklepov.

(8) Na podlagi podatkov o proračunskem rezultatu, ki jih je sporočila Romunija in jih je potrdila Komisija (Eurostat), se je primanjkljaj sektorja država Romunije v letu 2023 povečal na 6,6 % BDP, kar je precej več od 4,4 % BDP, kot je priporočil Svet in kot je Romunija načrtovala v konvergenčnem programu za leto 2023. Glavni razlog za to odstopanje je bilo nadaljevanje rasti javnofinančnih odhodkov po zelo visoki stopnji, predvsem zaradi socialnih transferjev, plačil obresti, odhodkov za blago in storitve ter naložb v osnovna sredstva. Na nominalni primanjkljaj za leto 2023 je vplivalo tudi statistično evidentiranje plačil povišanja plač v javnem sektorju v višini 0,5 % BDP na podlagi sodnih odločb.

(9) V letu 2023 je bil fiskalni napor precej manjši, kot je priporočil Svet. Strukturni saldo Romunije je v letu 2023 ostal na splošno nespremenjen, poslabšanje za 0,1 % BDP, kar je precej pod ciljem izboljšanja za 1,7 % BDP, ki ga je priporočil Svet. Rast neto primarnih odhodkov, prilagojena za ukrepe fiskalne politike na strani prihodkov, je bila veliko močnejša od priporočene v letu 2023, in sicer blizu 12 % v primerjavi s ciljem 0,9 %, ki ga je priporočil Svet.

(10) V letih 2022 in 2023 je močna realna in nominalna rast BDP spodbudila zelo močno povečanje javnofinančnih prihodkov v višini 20,8 % v letu 2022 in 14,2 % v letu 2023, kar je precej več, kot je bilo predvideno v času priporočila Sveta z dne 18. junija 2021. Vendar se je v obeh letih večina nepričakovanih koristi na strani prihodkov porabila za financiranje dodatne porabe, namesto da bi se zmanjšal proračunski primanjkljaj.

(11) Pomladanska napoved Komisije iz leta 2024 predvideva, da se bo primanjkljaj sektorja država v letu 2024 povečal na 6,9 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2024 povečal na 50,9 % iz 48,8 %, kot je znašalleta 2023. Tako kot v prejšnjih letih napovedano povečanje primanjkljaja sektorja država v letu 2024 odraža močno rast tekočih javnofinančnih odhodkov. Po preudarni plačni politiki v zadnjih letih naj bi se odhodki za plače v javnem sektorju močno povečali z dvomestno stopnjo (18,7 %) v letu 2024, zaradi nedavnih diskrecijskih povišanj plač v izobraževalnem, zdravstvenem in obrambnem sektorju. Ponovni izračun pokojnin v okviru pokojninske reforme bo povzročil kratkoročne stroške v letih 2024 in 2025 v višini 1,0 % BDP v letih 2024 in 2025.

(12) V letu 2024 naj bi rast javnofinančnih prihodkov presegla nominalno rast BDP, kar odraža prizadevanja za izboljšanje pobiranja davkov z digitalizacijo davčnega sistema in učinek svežnja ukrepov za povečanje prihodkov, sprejetega jeseni 2023, s katerim naj bi se javnofinančni prihodki povečali za približno 1 % BDP. Sveženj večinoma sestavljajo povišanje obdavčitve dohodkov pravnih oseb, zlasti za mikropodjetja, povišanje obdavčitve posameznikov, ki izhaja iz delne odprave ugodnih davčnih olajšav v gradbenem in kmetijskem sektorju, odprava nižjih stopenj davka na dodano vrednost za izbrano blago in storitve, povečanje trošarin ter posebni davek na promet bank in multinacionalnih družb.

(13) Zato odgovor Romunije na priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 ni bil zadosten. Romunija v letu 2023 ni dosegla ciljnega nominalnega primanjkljaja in naj po napovedih ne bi odpravila čezmernega primanjkljaja do leta 2024. Fiskalni napor je bil znatno manjši od napora, ki ga je priporočil Svet, neto primarni odhodki pa so rasli veliko hitreje, kot je bilo priporočeno –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Romunija ni sprejela učinkovitih ukrepov v odgovor na priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Romunijo.

V Bruslju, 26. julija 2024

Za Svet
predsednik
BÓKA J.